

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U000306

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 17-01-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ №53 від 05.02.2025 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Саєнко Тетяна Андріївна

2. Tetiana A. Saienko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6886-4495

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 016

Назва наукової спеціальності: Спеціальна освіта

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освіта

Дата захисту: 16-01-2025

Спеціальність за освітою: Спеціальна освіта

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 7322

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.29.21

Тема дисертації:

1. Формування комунікативно-мовленневих навичок у дітей дошкільного віку з синдромом Дауна
2. Formation of communication and speech skills in preschool children with Down syndrome

Реферат:

1. Наукове дослідження присвячено проблематиці формування комунікативно-мовленневих навичок у дітей дошкільного віку з синдромом Дауна. Теоретично обґрунтовано специфіку комунікативно-мовленневого дизонтогенезу у дітей з синдромом Дауна. Узагальнено прояви порушень комунікативно-мовленневого розвитку, властиві дітям з синдромом Дауна. Підтверджено взаємозв'язок специфіки комунікативно-мовленневих порушень з інтелектуальними порушеннями та особливостями психомоторного профілю у дітей цієї нозологічної групи. Запропоновано методику всебічного психолого-педагогічного вивчення стану сформованості комунікативно-мовленневих навичок у дітей досліджуваної категорії. Визначено критерії та показники розвитку комунікативно-мовленневих навичок у дітей дошкільного віку з синдромом Дауна. Виявлено рівні сформованості комунікативно-мовленневих навичок у дітей експериментальної групи. Встановлено, що ідея формування комунікативно-мовленневих навичок у дітей дошкільного віку з

синдромом Дауна лежить в площині клініко-психологічних засад інтелектуальних порушень. Визначено психологічні чинники у дітей цієї нозологічної групи, які сприяють успішному впровадженню системи корекційно-розвиткового впливу щодо формування комунікативно-мовленневих навичок в дошкільному віці. Визначено педагогічні умови формування комунікативно-мовленневих навичок у дітей дошкільного віку з синдромом Дауна. Спроектовано та апробовано корекційно-розвиткову програму формування комунікативно-мовленневих навичок у дітей дошкільного віку з синдромом Дауна. Доведено ефективність запропонованої програми формування комунікативно-мовленневих навичок у дітей дошкільного віку з синдромом Дауна шляхом порівняння дисперсій за допомогою використання статистичного методу F-критерію Фішера. Набули подальшого розвитку принципи, методи та педагогічні умови корекційно-розвиткової роботи з дітьми дошкільного віку з порушеннями інтелектуального розвитку; можливості застосування методів додаткової та альтернативної комунікації для формування навичок спілкування у дітей з синдромом Дауна, а також ідеї застосування ігрового методу, як найбільш природовідповідного для дітей дошкільного віку з синдромом Дауна. Практичне значення отриманих результатів. Впровадження в дефектологічну практику запропонованої методики діагностики комунікативно-мовленневих навичок у дітей дошкільного віку з синдромом Дауна, яка може застосовуватися корекційними педагогами інклюзивно-ресурсних центрів, інклюзивних закладів дошкільної освіти, центрів комплексної реабілітації. Розроблена методика діагностики дозволяє здійснювати всебічне об'єктивне психолого-педагогічного вивчення рівнів сформованості комунікативно-мовленневих навичок у дітей цієї категорії. Застосування вчителями-логопедами, вчителями-дефектологами спроектованої програми формування комунікативно-мовленневих навичок у дітей дошкільного віку з синдромом Дауна в системі корекційно-розвиткового впливу. Зміст консультативних кейсів та практичні рекомендації можна використовувати корекційними педагогами різних типів закладів для розширення арсеналу знань батьків, щодо особливостей комунікативно- мовленнєвого розвитку дітей з синдромом Дауна та організації корекційно-розвиткового середовища в природних умовах. Теоретико-методологічні та практичні результати експериментального дослідження доцільно впроваджувати в навчальний процес закладів вищої та післядипломної освіти під час підготовки та перепідготовки педагогів спеціальної освіти в межах курсів «Корекційна педагогіка», «Спеціальна педагогіка», «Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами», «Психокорекційна педагогіка» тощо.

2. The scientific work is devoted to the problem of formation of communication and speech skills in preschool children with Down syndrome. The specificity of communicative and speech dysontogenesis in children with Down's syndrome is theoretically substantiated. Manifestations of disorders of communication and speech development, characteristic of children with Down syndrome, are summarized. The connection between the specificity of communication and speech disorders with intellectual disorders and features of the psychomotor profile in children of this nosological group has been confirmed. A method of comprehensive psychological-pedagogical research of the state of formation of communication and speech skills in children of the studied category is proposed. The criteria and indicators of the development of communication and speech skills of preschool children with Down syndrome have been determined. The levels of formation of communication and speech skills in the children of the experimental group were revealed. It was established that the idea of formation of communication and speech skills in preschool children with Down syndrome lies in the plane of clinical and psychological foundations of intellectual disorders. The psychological factors in children of this nosological group that contribute to the successful implementation of the system of corrective and developmental influence on the formation of communicative and speech skills in preschool age have been determined. Pedagogical conditions for the formation of communication and speech skills in preschool children with Down's syndrome have been determined. A corrective and developmental program for the formation of communication and speech skills in preschool children with Down syndrome was designed and tested. The effectiveness of the proposed program for the formation of communicative and speech skills in preschool children with Down syndrome was proven by comparing variances using the Fisher F-criterion statistical method. The principles, methods and pedagogical conditions of correctional and developmental work with preschool children with intellectual development

disorders have gained further development; the possibilities of using additional and alternative communication methods for the formation of communication skills in children with Down syndrome, as well as the idea of using the game method as the most natural for preschool children with Down syndrome. Practical significance of the obtained results. Implementation of the proposed method of diagnosis of communication and speech skills of preschool children with Down syndrome into the practice of defectology, which can be used by correctional teachers of inclusive resource centers, inclusive preschool education institutions, and complex rehabilitation centers. The developed diagnostic technique makes it possible to comprehensively and objectively psychologically and pedagogically investigate the level of formation of communication and speech skills in children of this category. Application of the developed program for the formation of communicative and speech skills in preschool children with Down syndrome in the system of corrective and developmental influence by speech therapists and special education teachers. Consultative cases and practical recommendations can be used by correctional pedagogues of various types of institutions to expand the arsenal of parents' knowledge about the peculiarities of communication and speech development of children with Down syndrome and the organization of a correctional and developmental environment in natural conditions. Theoretical, methodological and practical results of experimental research should be introduced into the educational process of higher and postgraduate education institutions during the training and advanced training of special teachers within the framework of the courses "Correctional pedagogy", "Special pedagogy", "Psychological-pedagogical support of children with special educational needs", "Psychocorrective pedagogy" and others.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Саєнко Т.А. Особливості організації корекційно-розвиткового процесу для дітей з синдромом Дауна на різних вікових етапах їхнього розвитку. Науковий журнал Хортицької національної академії. Випуск 2(5). Запоріжжя, 2021. С. 152-159. DOI: <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2021-5-16>
- 2. Саєнко Т.А. Порівняльна характеристика онтогенезу комунікативно-мовленнєвого розвитку та його дизонтогенезу при синдромі Дауна. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Випуск 44. Київ, 2023. С. 66-73. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series19.2023.44.10>
- 3. Саєнко Т. А. Експериментальна методика діагностики комунікативно-мовленнєвих навичок у дітей дошкільного віку з синдромом Дауна. Науковий журнал Хортицької національної академії. (Серія: Педагогіка. Соціальна робота) : наук. журн. / [редкол. : В. В. Нечипоренко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : Вид-во комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, 2024. Вип. 1(10). DOI : <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2023-10-12>
- 4. Саєнко Т.А. експериментальна корекційно-розвиткова програма формування комунікативно-мовленнєвих навичок у дітей дошкільного віку з синдромом Дауна. Věda a perspektivy. № 5(36). Praha, České republiky, 2024. С. 211-220. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-5\(36\)-2%2011-220](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-5(36)-2%2011-220)
- 5. Саєнко Т.А. До проблематики організації корекційно-розвиткової роботи з немовленнєвими дітьми. Спеціальна освіта та соціальна інклюзія: виклики XXI століття : матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (25 листопада, 2021р., м. Запоріжжя). Запоріжжя: Запорізький національний

університет, 2021. С.68-70.

- 6. Саенко Т.А. Теоретичні засади корекційної роботи з дітьми дошкільного віку з синдромом Дауна. Матеріали звітної науково-практичної студентської конференції «Освіта і наука – 2022», НПУ ім. Драгоманова. Київ, 11 травня 2022. С. 1100-1102.
- 7. Саенко Т.А. Дизонтогенез психомоторного розвитку у дітей з синдромом Дауна. Інтеграція науки і практики в умовах модернізації спеціальної освіти України: збірка матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції 23-24 березня 2023 року. Івано-Франківськ, 2023. С. 199-203
- 8. Саенко Т.А. Психолого-педагогічна характеристика дітей з синдромом Дауна. Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір в умовах воєнного часу : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (м. Запоріжжя, 13-14 квітня 2023 р.). Запоріжжя, 2023. С. 122-124.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шульженко Діна Іванівна

2. Dina I. Shulzhenko

Кваліфікація: д.психол.н., професор, 19.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8943-497X

Додаткова інформація: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/B-4488-2018>;

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=oENg8YsAAAAJ&hl=uk>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чеботарьова Олена Валентинівна

2. Olena V. Chebotarova

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4560-3708

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=SCXS9zcAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 21560861

Місцезнаходження: вул. М. Берлінського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пахомова Наталія Георгіївна

2. Nataliia H. Pakhomova

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8332-8188

Додаткова інформація: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/55032257>;
https://scholar.google.com.ua/citations?user=FKaUphoAAAAJ&hl=ru&citsig=AMstHGT69fSr0cV5XdJnQD_mm3PC9Nofpg; <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57408163100>

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мамічева Олена Володимирівна

2. Olena V. Mamicheva

Кваліфікація: д.психол.н., професор, 19.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1490-031X

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com/citations?user=szgbuyYAAAAJ&hl=en>

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Донбаський державний педагогічний університет"

Код за ЄДРПОУ: 38177113

Місцезнаходження: Вул. Генерала Батюка, будинок 19, Слов'янськ, Краматорський р-н., 84116, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Путров Сергій Юрійович

2. Serhii Y. Putrov

Кваліфікація: д. філ. н., професор, 13.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2789-1355

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=yuCJptgAAAAJ>;

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202820401>;

<https://www.webofscience.com/wos/author/record/16303568>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Руденко Лілія Миколаївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Руденко Лілія Миколаївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Кліваденко Наталія Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна